

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמאי ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתם סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשאריות כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הנה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקווינלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו ממורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יחיה בכוחי, אקוה שלא לחיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תנוכי.

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שיומליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים ארח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשי הוורמאן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

מלליצי ידי שר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

והכנעני אז בארץ, וירא ה' אל אברהם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת. יש לפרש עומק מה שהוצרך הכתוב לומר 'והכנעני אז בארץ', קודם שהזכיר את הבטחת הקב"ה לאברהם, דהנה כתב רש"י 'והכנעני אז בארץ', שהיה הולך וכובש את ארץ ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו וכו', לפיכך 'ו'יאמר ה' אל אברהם לזרעך אתן את הארץ הזאת', עתיד אני להחזירה לבניך שהם מזרעו של שם. והנה לפי"ז מן הדין לכאורה לא היה יכול הקב"ה לתת את הארץ במתנה לאברהם, שהרי הארץ שייכת לכל בני שם מכח המתנה שנתן להם נח אביהם, ואיך אפשר ליתן את הארץ רק לאברהם, משום כן אמר הכתוב 'והכנעני אז בארץ', וכמ"ש רש"י שכבשו את הארץ מזרעו של שם, נמצא שאבדו זרעו של שם את חלקם בארץ הזאת, שהרי הנכרים קונים זה מזה בכיבוש מלחמה, מעתה יכול היה הקב"ה להבטיח לאברהם את הארץ במתנה, דהיינו שישראל יכבשו ג"כ את הארץ במלחמה, ולא יהיה לשאר זרעו של שם טענה עליהם שנטלים מהם מה שזכו במתנה מנח אביהם, שהרי כבר אבדו את חלקם מקודם בעת שכבשו הכנענים מהם את הארץ, ונמצא שלא נטלו מהם כלום. (זרע שמשון אות ג').

ויוצא אותו החוצה וגו' כה יהיה זרעך. ברש"י הביא מדברי המדרש, אמר לו צא מאצטגנינות שלך, שראית במזלות שאיך עתיד להעמיד בן, אברהם אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן. ומקשים העולם והלא כבר נולד ישמעאל קודם שקרא לו השי"ת שם 'אברהם', ומוכח שלא נגרמה סיבת הלידה של אברהם מחמת שינוי שמו. ויש לתרץ עפ"י מה שכתב רש"י (פסוק י"ח) 'לזרעך נתתי את הארץ', אמירתו של הקב"ה כאילו היא עשויה. ולכן נכתב 'לזרעך נתתי', אף שעדיין לא קבלו את הארץ. ולפי"ז יש לומר דאף כאן מיד כשאמר לו השי"ת אברהם אינו מוליד, אברהם מוליד, והרינו מוסיף לך אות על שמך, היות שאמירתו של הקב"ה כאילו עשויה, הרי זה כאילו כבר עשוי, ונחשב הדבר כאילו כבר נוסף על שמו, ותיכף ומיד כבר היה יכול להוליד, ואף שבפועל עדיין לא הוסיפו לו את שמו. (זרע שמשון אות י"ח)

לע"נ הר"ר יעקב אהרן ב"ר שמשון פישער זצ"ל
יא"צ ט' חשוון

ותקרא שם ה' הדובר אליה כו' הנה בין קדש ובין ברד. אין לו המשך. ונראה כי איתא בזוהר (ח"א פד:) שאין השכינה שורה בבבל, ומקשה מיחזקאל, ומתרץ שכבר נגלה לו השכינה מעיקרא בארץ ישראל. וזהו 'ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה אל ראי כי אמרה הגם הלום' במדבר 'ראיתי אחרי רואי', רצונה לומר 'הגם הלום' אף שהיא בבבל, מ"מ 'ראיתי אחרי רואי', [כלומר משום שכבר ראיתי מקודם בהיותי בארץ ישראל, לפיכך ראיתי גם כאן בחוץ לארץ, וזה 'ראיתי אחרי רואי'], וזה 'הנה בין קדש ובין ברד', שהוא בבל, לכן לא זכתה למראה נבואה רק בשביל שכבר ראתה.

ויאמר אברהם וגו' לו ישמעאל יחיה לפניך. תמוה הרי הקב"ה בישורו 'וגם נתתי ממנה לך בן' [והיינו משרה]. ואפשר ששרה אמרה 'לא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה', לפי שמטרה שפחתה, נקרא הבן על שמה, כמו שמצינו ברחל שאמרה 'דנני אלהים וגם שמע בקולי ויתן לי בן', הרי שקראה בן שפחתה - בן שלה. רק שרה שראתה בן הגר המצרית מצחק, ודרשו חז"ל 'ל'מצחק' היינו עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, לכן אמרה 'גרש האמה הזאת ואת בנה'. אבל כשישמעאל יחזור בתשובה, אז יחשב בן לשרה, כמו דן לרחל, לכן אמר 'לו ישמעאל יחיה לפניך', ותרגם יונתן 'הלואי ישמעאל יתקיים ויפלה קדמך', וא"כ יוחשב בן לשרה, [נמצא מעתה שכאשר מבקש אברהם אבינו על ישמעאל שיהא עובד ה', אם תתקיים תפילתו, נעשה ישמעאל מיוחס אחר שרה], והשיב לו הוא יתברך [דאע"פ נחשב ישמעאל בן לשרה, מ"מ] 'אבל שרה אשתך יולדת לך בן'.

לע"נ הגר"ר שלום ב"ר אליעזר אבא ליטוואק זצ"ל יא"צ ט' חשוון

מילה במקום סכנה אם איכא מצוה. אמרו ביבמות (דף סד:): עובדא הוה קמיה דר' יוחנן וכו' מלה ראשונה ומת, שניה ומת, שלישית - באה לפניו, אמר לה לכו ומולו. א"ל אביי: חזי דקשרית איסורא וסכנתא. ופירש"י, וז"ל: איסורא וסכנתא - שאם חזקה בשני פעמים והשלישי ניתן לדחות ממנה, הויא מילה שלא בזמנה, ואינה דוחה את השבת.

וכתב האבני נזר (יו"ד סי' שכ"ו), דלכאורה גדר 'מצות' מילה, וגדר 'מילה בזמנה', ו'מילה שלא בזמנה', אינו תלוי אם יש סכנה בדבר, דהמל את בנו שמתו אחיו מחמת מילה, ליכא שום חסרון בגוף 'מצות' מילה, וגם מיקרי 'מילה בזמנה', אלא דעבר בשעת מעשה על מה שלא

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח ויר"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פרייוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באוונדערע שטיין, באוונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט. אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענקייט, מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויזען פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט איין וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקט, שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגן די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג, אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מ'זאלט עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון **מכן דורות ישרים** זעהט מען עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק אויפן הארץ: **יבצר הלב** (-אניצנדען זיין הארץ צו אידשקייט), **שיתחנך לבו לשמים** (לשם טוב) (-ס'טירשט די גאנצע מענטש), **ותראה כלאים** (-וועסט זעהן וואונדער), **מ'קען עס געבען פון מעשר**.

פאר פרטים רופט-טקסט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

**צופרידענע
עלטערען פון
מכון דורות
ישרים זאגן:**

”מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערענט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא

”מיין ווהן בעהט מיין 'וועק מיין אויך 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

”מיין יצחק האט ארויפגעלייגט א פילטער

”איר האב נישט געהאט קיין מנוחה פארדעם. נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט

”כהאב אנגעהויבען זעהן הצלחה מיט מיינע קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיין חבר'ס קינד

חש לסכנתא. ולמה הדבר דומה: המקיים מצות שילוח הקן ובשעת מעשה הכניס עצמו בסכנה, דודאי ליכא שום חסרון בגוף מצות שילוח הקן, אלא שעבר בשעת מעשה על 'ושמרתם לנפשותיכם'. והוא הדין במילה במקום סכנה, דזה איסור צדדי מה שלא חש לסכנתא, ולכן אם מל את בנו בשבת, לא עבר על איסור שבת, כיון דמילה בזמנה דוחה שבת. אבל רש"י כתב דבמקום סכנה הוי 'מילה שלא בזמנה' דאינה דוחה את השבת. וחזיון דגדר 'מצות' מילה תלוי אם איכא סכנתא בדבר, דבמקום סכנה ליכא 'מצות' מילה כלל, דלא ניתנה 'מילה שלא בזמנה', ועבר על איסור שבת. אבל א"כ קשה לאידך גיסא, דכיון דגדר 'מצות' מילה תלוי אם איכא סכנתא, הרי בדבר, א"כ כאן דאיכא סכנתא, הרי ליכא 'מצוה' כלל, ומדוע כתב רש"י דאם מל בשבת הוי 'מילה שלא בזמנה', הרי 'מילה שלא בזמנה' הוי מצוה, ואילו במקום סכנה ליכא מצוה כלל. וז"ל האבני נזר: דברי רש"י לכאן נעלמים, דממה נפשך, אי בתר עצם המצוה בלא הסכנה אזלת, [דגדרי 'מצות' מילה אינו תלוי אם איכא סכנה בדבר], הא מילה בזמנה היא, ואי משום סכנה [אינו מקיים המצוה], הא אף מילה שלא בזמנה לא הוי, דמילה שלא בזמנה היינו לאחר ח' דמצוה למולו, ומ"מ אינו דוחה שבת, וצדעת דוחה. אבל זה שיש בו משום סכנה אין בו מצוה כלל, עכ"ל. והיה אפשר לומר דאין כוונת רש"י דהמל במקום סכנה דומה למילה לאחר יום השמיני, והיינו שכבר עבר זמנה, דמקיים מצוה של 'מילה שלא בזמנה', אלא להיפך, דזה דומה למילה שעדיין לא הגיע זמנה, דזמנו של תינוק זה הוא לכשיגדיל ויצא מכלל סכנה, ואה"נ דאינו מקיים מצוה כלל. וכתב האבני נזר דאי אפשר לומר כך, דא"כ אין זה 'מילה' כלל, ולא רק דזה 'מילה שלא בזמנה'. וז"ל: ואם תקרא אותו 'מילה שלא בזמנו' משום דלכשיגדיל ימול, א"כ הוא כמו נימול בתוך שמונה דלאו מילה הוא כלל. סוף דבר דשם 'מילה שלא בזמנה' דהיינו לאחר שמונה, לתינוק שמתו אחיו מחמת מילה, לכאורה אין לו הבנה כלל, עכ"ל.

ותירץ האבני נזר, דאיכא חילוק בין מצות 'מילה בזמנה', ובין מצות 'מילה שלא בזמנה', דמצות 'מילה בזמנה' תלוי אם יש סכנה בדבר, דבמקום סכנה ליכא מצוה כלל של 'מילה בזמנה'. אבל מצות 'מילה שלא בזמנה' אינו תלוי אם יש סכנה בדבר, דאע"ג דעבר על מה שלא חש לסכנתא, אבל בגוף 'מצות' מילה שלא בזמנה, ליכא חסרון כלל. לכן כתב רש"י דהמל בשבת במקום סכנה מקיים 'מצות' מילה שלא בזמנה.

חדש מבית מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - על ענייני מילה

ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

הגדרות חזון יחזקאל

על התורה ומועדים עם ביאורים הארות והערות

שמיא ערלה וכו', כיון שאף בדיעבד אם עבר ומל לאו מילה הוא.

לע"נ הג"ר מאיר יהודה שפירא ב"ר יעקב שמשון זצ"ל יא"צ ז' חשוון

הנה לאדם הראשון לא הותר לאכול מן החי, ואף קודם הקלוקל כתיב 'הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' לכם יהיה לאכלה'. ולכן נאמר 'כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה'. ומדברי הזה"ק פרשה זו (פ"ט ב') נראה, דאכילת הבשר גורם קטרוג היצה"ר וגורם לחטוא, וא"כ אדרבה תיקשי למה הותר לנח אכילת הבשר. ונראה כוונת הזה"ק דמייתי פסוק 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', והוא דכיון שזה ענין עצמו שמתחילה נאמר 'וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום וינחם ה'', וגרס זה משפט המבול, ואח"כ כתיב 'לא אוסיף לקלל וגו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו', והיה זה עצמו לימוד זכות שלא יבוא עוד השחתה ומבול, ולכן הותר הבשר כדי שיהיה לימוד זכות.

והנה מצינו בנוגע בשר, דאין שמחה אלא בבשר, והיינו שזוכין ליישר הלב, כמו שנאמר 'וליישר לב שמחה'. ואחר הקלוקל נצרך הבשר, שבבשר יש יותר ניצוצות קדושות להוציא ממה שיש להוציא מהצמחים, וכמו שכתב האריז"ל על מה שאמרו (שבת קמ): דאמר רב חסדא 'ולא בעתירתי אכלי ירקא וכו', דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכווריו, שאין המכוון ח"ו שלהתענג בחר בבשר ודגים. רק פירוש 'בעתירות', היינו כשנעשה ת"ח והותר לו הבשר, דעם הארץ אסור לאכול בשר כמו שאמרו בפסחים (מט:), ואז לא אכיל ירקא, מאשר יש יותר להוציא ניצוצות קדושות מבעלי חיים ממה שיש להוציא מהצמחים, ומשום הכי אמר 'היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכווריו', ע"כ. וזהו מה שאמרו (ברכות מד:) כל נפש משיב את הנפש, וכל הקרוב לנפש משיב את הנפש וכו', והמכוון ג"כ שיש בו ניצוצות קדושות יותר. ולכן לאדם הראשון קודם הקלוקל היה די לקיום החיים להוציא הקדושה מהצמחים, ואחר הקלוקל צריך לאכילת הבשר בקדושה, שעל ידי כן יזכו לשמחה ליישר הלב שיהיה לב אחד לטוב. ומ"מ כשאוכל הבשר שלא בקדושה, מסתעף מאכילת הבשר קטרוג היצה"ר ובא לחטאים, ולכן בא הכפרה בדם הבהמה 'כי הדם הוא בנפש יכפר'.

מלוקט מתוך גליונות

"מליצי יושר"

שיוצא לאור עולם מדי שבוע בשבוע

הג"ר שלום אייזן זצ"ל
בעת הספדו בשעת הלוייה
של מרן בעל החזון
יחזקאל, הכריז:
"נצטוית מאת רבינו
לפרסם שהבטיח שימליץ
טוב למי שילמוד בספריו,
וכן למי שיפיץ את חידושי
תורתו"

(רבותא אפריס אר"ח ח"כ עמ'
רמ"ח)

אפשר להשיג הספר בחנויות
הספרים המובחרות
המפצה ראשית: גרינפעלד
718.633.5103

ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilnyonmy@gmail.com 732.510.0560

מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - מהדורת לאנדא

על פרשיות התורה ומועדים

עם ביאורים הארות והערות

אפשר להשיג הספר בחנויות הספרים המובחרות
ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilnyonmy@gmail.com

הופיע ויצא לאור

"הגיד אדמו"ר
זצוקלה"ה קודם
פטירתו שאם ילמדו
בספרים שלו, יהיה
למנו ולעור גם אחר
פטירתו ממש כמו
בחיים"

(אר"ן צבי עה"ת עמ' רמ"ב)

מלוקט מתוך גליונות
"מליצי יושר"
שיוצא לאור עולם
מדי שבוע בשבוע

וטעם החילוק הוא, משום דבאמת גדר 'מצות' מילה אינו תלוי אם איכא סכנה בדבר, ד'מצות' מילה ניתנה גם במקום סכנה, כמו שאר מצות דמקיים אותה גם אם עובר בשעת מעשה על מה שהכניס עצמו בסכנה. אלא דבמצות מילה איכא דין מיוחד דהסכנה מפקיע ודוחה המצוה, דומיא דעשה דוחה ל"ת. אבל זה שייך דוקא במילה בזמנה, דמצד אחד איכא יום השמיני, ומצד אחר איכא סכנה, דאז הסכנה דוחה ומפקיע המצוה. אבל במילה שלא בזמנה, דאין זמנה ביום מסוים, לא נדחה המצוה, כיון דאפשר למולו אחר זמן כשיעבור הסכנה, ולכן אם מל ולא חש לסכנתא, קיים המצוה של מילה שלא בזמנה.

וז"ל: והנראה, דדעת רש"י דמצות מילה בשמיני כבר בטלה ממנו, שסכנת התינוק דחתה החיוב. ולכן אף אם עבר ומל בשמיני לא קיים מצות מילה בשמיני, שאינה מצוה עליה כלל. אבל חיוב מילה סתם לא בטל מתינוק זה, שהרי כשיגדל ויתחזק כמו - ימול. ולכן אף אם מל עכשיו, קיים מצות מילה סתם. אך מילה סתם היינו מילה שלא בזמנו שאינו דוחה שבת, עכ"ל.

[וכ"כ האבני נזר ב"ד סימן תמ"א, וז"ל: ולכאורה אינו מובן דברי רש"י, דממה נפשך המילה בעצם הוא בזמנו, ואי משום סכנה אין מצוה במילתו, אף מילה שלא בזמנה לא הוה. ואפ"ל היה מילה שלא בזמנה היינו בתשיעי דוחה שבת, זה לא ה' דוחה. אך ביאור דבריו, דמצות מילה בשמיני הא בטלה מתינוק זה, דהיום ודאי יהיה אסור למולו. אבל מצות מילה לבד לא בטלה, שאחר שיגדיל ויתחזק כחו ימהלוהו. ע"כ גם כשמל אותו בזמן האסור, חשיב מילה שלא בזמנה, מאחר שמצות מילה שלא בזמנה הי' מוטל עליו, אבל לא חשיב מילה בזמנה, דמילה בזמנה הא בטלה מתינוק זה ואין מחויב בה, עכ"ל].

והוסיף האבני נזר, דאף במילה שלא בזמנה, בציר שמתו אחיו מחמת מילה ואי אפשר למולו לעולם, אז נדחה המצוה לגמרי, כי אז דומה הוא למילה בזמנה, דמצד אחד איכא מצות מילה, ומצד אחר איכא סכנה, דהדין הוא דהסכנה מפקיע ודוחה המצוה לגמרי.

וז"ל: אם נמולו אחיו כשהם גדולים ומתו, שהדין הוא שהשלישי לא ימול לעולם, בטלה מצות מילה ממנו לגמרי, ולא

בעבודה ואסור בפסח ותורמה, דלרש"י איירי בערל שלא מל מחמת שמתו אחיו מחמת מילה, ולר"ת איירי בערל שלא מל בזדון, אבל מתו אחיו מחמת מילה לא חשיב ערל לר"ת כיון שהוא אונס. ונראה דפליגי בספק הנ"ל, דלרש"י אין האונס פוסט, ועל כן שפיר שמיא 'ערל' אע"פ שאין יכול למול, ושפיר אסור בעבודה ובפסח ותורמה. ולר"ת האונס פוסט לגמרי, ועל כן לא חשיב ערל כלל, עכ"ל. אבל שוב כתב דבריו הקובץ הערות דחלוק סתם אונס ממתו אחיו מחמת מילה, וז"ל: אולם יש לחלק בין שאר אונסים, לאונס דמתו אחיו מחמת מילה, דהתם פטורו הוא מטעמא ד'דחי בהם' ולא שימות בהם, וא"כ התורה פטרה אותו להדיא, ואינו דומה לאונס בעלמא. ודבר זה תלוי לכאורה בפלוגתא הישינה אי פיקוח נפש הותרה או דחיה.

א בקובץ הערות (סימן מ"ח אות י"ט) כתב דנחלקו בזה הראשונים, וז"ל: הרשב"א (ר"פ הערל) הביא בשם ר"ת, דערל שמתו אחיו מחמת מילה, הוי כערלות שלא בזמנה ומותר לאכול בתורמה. ולפי דבריו, על כרחך צ"ל דליכא למצות מילה כלל במקום פיקוח, ואינו כמו אונס, דודאי מודה ר"ת דאם אין לו סכין למול את עצמו, דהוא אסור בתורמה. אלא שכבר חלקו על ר"ת, בתוס' שם וברש"י (ד"ה הערל) ע"ש. ואפשר שזהו טעם מחלוקתן, דרש"י ו'תוס' ס"ל דאינו אלא כמו אונס, ומש"ה אסור בתורמה, עכ"ל.

והנה הגרי"ל ענגיל (אתונ דאורייתא כלל י"ג) חקר בגדר של 'אונס רחמנא פטריה', מה הכוונה ב'פטריה', וז"ל: מי שאונס מקיים מצות עשה, אם האונס פטור לגמרי, או דלמא מחויב הוא, אלא שאין יכול לקיים חיובו, עכ"ל. וכתב דבזה נחלקו רש"י ור"ת הנ"ל, וז"ל: נחלקו רש"י ור"ת בהא דערל אסור

הספר שמסוגל לרפואה

יצא לאור הספר
מנחה חדשה

שהמחבר הרב יצחק מנחם מנחם
מנחם רבי ברוך פינחס מסקאלע זצ"ל

כתב בדקדקו
'אקוה לה' מי שיחזיק ספר זה בביתו, ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת בראשית ברא יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו'

יצא לאור ע"י מנחם סל אורות, מהדורת כ"ס נחה במיוחד אפשר להשיג הספר בחנויות הספרים ליתר פרטים אפשר להתקשר ל minchachadush@gmail.com

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבועל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאוד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצוות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לנחת דקדושה מכל י"ח

וזה שנאמר (דברים יב: כ) 'בכל אות נפשך תאכל בשר', שצריך הבשר לשמח הלב וליישרו, וכתוב 'כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך', שלא יאכל בשר רק מתוך רחבת ידיים ועושר כפירוש רש"י, וכעין מה שאמרו (חולין פד.), והיינו שמי שנתן לו השי"ת עושר ונכסים, בודאי נצרך לו בשר ויין לתורה ועבודה. וכן היין כמו שמצינו ברב נחמן שהיה חתנא דבי נשיאה ואמר (ב"ק עב.) 'זהאי דלא אמרי לך מאורתא דלא אכלי בשרא דתורא, ופירשו בתוס' (ד"ה דלא) שריו בתענית היה, וכל שלא אכל בשר, לא היה דעתו מיושבת עליו לתורה. ואמר רב נחמן (עירובין סד.) 'כל כמה דלא שתינא רביעיתא דחמרא לא צילאי דעתאי', שהוא היה עשיר ונצרך לו הבשר ויין לתורה. אבל מי שאין ידו משגת, בודאי אינו נצרך לבשר ויין, ובזמן הגמרא לא היו רגילין בבשר ויין בכל יום, וכמו שמצינו שאמרו (שבת קיט.) 'כגון אנן דשכיח לן בשרא וחמרא כל יומא' וכו', משמע רק 'כגון אנן'.

וזה הענין בנח ג"כ, אחר שהותר לו הבשר כדי שעי' הבשר יזכה ליישר הלב ולשמחו, היה נח סבור שאף היין נצרך לו ליישר הלב ולזכות לשמחה. ואין ראייה מאדם הראשון קודם הקלקול, וזה היה טעמו שנטע כרם. אבל באמת היין המיישר הלב הוא רק יין דקידוש שהוא יין מצוה, או מי שנצרך לו היין לשוב הדעת לתורה, וכמו שמובא בזה"ק (ח"ג קכד:) חכמים דדמיין לשבתות וכו' וכל אכילתן בקדושה, כאכילת שבתות וימים טובים שכל אכילתן לקיום החיים לתורה, ולהם נצרך היין כמו בשבת שאדם קובע סעודתו על היין. וכל זה רק לישראל, אבל נח שלא ניתן לו השבת, דאדרבה נאמר לו 'יום ולילה לא ישבותו', שקדושת שבת מלך יושב ומטרונו יושבת כנגדו העובר ביניהם חייב כמו שאמרו בשמו"ר (כ"ה, י"א), ואף שלא היה אז אומה ישראלית, מדת כנסת ישראל היא מטרונו. ונח לא זכה לקדושה זו, ולכן לא עלתה לו לתקן פגם אדם הראשון כמו שעלה על דעתו. (פרי צדיק אות ה').

לע"נ הגר"י יוסף ב"ר יצחק בערינשטיין זצ"ל יא"צ ג' חשוון ויאמר לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי. ביאור ענין 'וגם' הגוי, נראה דהנה המפרשים דקדקו דפתח הכתוב בשתיים 'ועבדום וענו', וסיים באחת 'את הגוי אשר יעבודו'. וי"ל דכפל הלשון 'ועבדים וענו' קאי על גוף ונפש, דמצינו לשון 'ענו' על הנפש, כמו שכתוב 'ועניתם את נפשותיכם', וע"י שעבוד הגוף אי אפשר לקיים המצוה, כמש"כ הרמב"ם (פיה"מ סנהדרין ריש חלק), שכל היעודים בתורה אינו עיקר שכר, אלא סיוע לעשיית המצוות, שא"ל לו לקיים המצוות כשהוא חולה או רע, וממילא ע"י עבודת הגוף בא לו עינוי הנפש, וע"כ שפיר אמר דהגלות יהיה בין על הגוף בין על הנשמה, וזה 'ועבדום וענו אותם', וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי, דאף דהם לא נתכונו רק לשעבד אותם בעבודת הגוף, אעפ"כ דן אנכי אותם על החטא בכפלים, כי ע"י עבודת הגוף בא לישראל ענוי הנפש, דע"י שעבוד מלכות ועול הגלות לא יכלו לעסוק בתורה ובמצוות כראוי.

ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתיך. אמרו חז"ל כל הקורא לאברהם אברהם עובר בעשה. ויש לבאר החילוק בין אברהם ליעקב, דהקורא ליעקב אינו עובר בעשה, אע"ג דשמו הוא 'ישראל'. דהנה כתבו בתוס' עה"ת שמהאי טעמא שינה הקב"ה שם של אברהם לאברהם, כי השם

'אברהם' קרא לו תרח בגיותו, והקפיד השי"ת על זה, ע"ש. ואולי לכן כל הקורא לאברהם אברהם עובר בעשה, אבל הקורא ליעקב יעקב אינו עובר, יען ששם זה ניתן לו ע"י יצחק.

לע"נ הגר"י שמחה עלברג ב"ר אהרן שמעון זצ"ל יא"צ ז' חשוון
אברהם אבינו. במדרש תלפיות (דף ו'): למה נקרא אברהם אבינו 'האדם הגדול', שהיה ראוי לברא קודם אדם הראשון, אלא אמר הקב"ה אם יקלקל מי יתקן, משא"כ אם קלקל אדם הראשון, אברהם אבינו מתקן, ע"כ. שורש דבר זה הוא לבאר מה שאמרו חז"ל 'נורא עליה על בני אדם', דחטא אדם הראשון היה הכרח להעמיד יצה"ר לבחירה (כדאיתא בתנחומא וישב ד'). והנה הכלל הוא, דלפי גודלו כן פגמו ר"ל, לכן קלקול מעט של אדם הראשון צריך תיקון עד משיח, ומאחר שאמרו ראוי היה אברהם אבינו להיות ראשון, אך חטאו לא היה לו תיקון, מזה מוכח דגדולתו הוא כל כך, דח"ו חטאו היה הופך העולם לתוהו ר"ל, ומזה מוכח עד כמה גדולתו של אברהם אבינו, ולכן נקרא הוא 'האדם הגדול'.

לו ישמעאל יחיה לפניך. ודרשו חז"ל 'חיה ביראתיך', שביקש אברהם שיהיה צדיק. ונראה לי שזו התפילה גרם ליה שעל כל פנים אינו עובר עבודה זרה, וזה בחינת 'לפניך', שיאמין שיש בורא שמים, ואינו עובר עבודה זרה כשאר אומות. ע"י רמב"ם (מאכלות אסורות פ"ג ה"א).

לע"נ הגר"י יצחק איידיק ב"ר משה יוסף גורלינק זצ"ל יא"צ י"ד תשרי
ואתה תבוא אל אבותיך בשלום תקבר בשיבה טובה. פירש"י: אל אבותיך, אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבוא אליו, למדך שעשה תרח תשובה, ע"כ. וכתב הגר"י ענגיל (בית האוצר מערכת א-ד כל ח' אות י"ב), וז"ל: הנה כתבו ספרי הדורש דלא מהני תשובה בבני נח, ויש לזה ראיות, ואין כאן מקומו, א"כ תיקשי אמאי נתקבלה תשובת קין ותשובת תרח וישמעאל. ונראה על פי דברי התוס' (נדה ע:): דכתבו דאע"ג דעכו"ם אין קרוים 'אדם', עכ"ז קודם מתן תורה היו גם בני נח קרוים 'אדם'.

וכבר הבאנו דוגמא לזה מגמ' מגילה (דף יד:): עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה, משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו. והיינו דקודם שנתקדש ארץ ישראל, היתה קדושת ארץ ישראל מתפשטת בכל הארצות, ולכן היו כולם כשירות לומר שירה. והכי נמי קודם שנבחרו ישראל מבני נח במתן תורה, היה ענין הישראליות מתפשט בכלם, ולכן היו כולם קרוים 'אדם'. והנה מזכרתי עוד דנמצא דוגמאות רבות לזה, במכילתא (פרשת בא) וז"ל: עד שלא נבחרה ארץ ישראל היו כל הארצות כשרות לנבואה, משנבחרה ארץ ישראל נפסלו כל הארצות, עד שלא נבחרה ירושלים היו כל המקומות כשירות להקרה, משנבחר ירושלים יצאו וכו', עד שלא נבחר בית עולמים היתה ירושלים כשירה לשכינה, משנבחר בית עולמים יצתה ירושלים וכו', עד שלא נבחר אהרן היו כל

ישראל ראוי לכהונה, משנבחר אהרן יצאו וכו', עד שלא נבחר דוד היו כל ישראל ראויין למלוכה, משנבחר דוד יצאו וכו', ע"כ. ועיין בבאר שבע (תמיד פ"א) דהקשה אהא דאמרין שם אין ישיבה בעזרה אלא למלוכה בית דוד לבד, והא כתיב 'ועלי הכהן יושב על מזוזת היכל ה'.' ותירץ וז"ל: דדוקא מן דוד ואילך אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, עכ"ל. והנה על פי מכילתא הנ"ל, דבריו מוטעמים ביותר, דכיון דקודם שנבחר דוד היו כל ישראל ראויים למלוכה שזכה בה דוד, הנה היתה איפוא בחינת המלוכה הזאת מתפשטת אז בכל ישראל, ולכן גם מעלת הישיבה בעזרה המתייחסת למלוכה דוד, הנה היתה אז המעלה הזאת אל כל ישראל וכמובן. אם כן הכי נמי יש לומר דקודם שהוברר ישראל מעכו"ם, היה מועיל תשובה גם בעכו"ם, וזה מפאת ענין הישראליות אשר היה מתפשט גם בהם, ודו"ק היטב כי הם דברים עמוקים בס"ד.

והנה בנוגע תשובה שעשה תרח, עיין גור אריה (נח יא:לב ד"ה שהרשעים) שכתב, וז"ל: אע"ג שעשה תרח תשובה וכו', יראה שלא נתכפר לו רק עם המיתה, ובחייו נקרא 'מת', כיון דכל זמן שהיה חי עדיין לא נתכפר לו החטא, והמיתה היא מכפרת עליו, כי כל מיתה היא מכפרת, עכ"ל. וצ"ע דתשובה הא מהני גם בלא צירוף המיתה זולת בחילול ה', ואולי היה לתרח חטא חילול ה'.

ואמנם לפי הנ"ל יש לומר דלא הועילה תשובתו מפאת דבן נח אין מועיל תשובה, ורק המיתה היא שכיפרה עליו, דכפרת המיתה הוא ענין כפירה בפני עצמו. ואולם נראה דכפרת המיתה היתה ג"כ רק בצירוף כח התשובה, דמה שכתבו דבבן נח לא מהני תשובה, נראה פשוט הכוונה דנשאר החטא עליהם גם אחרי מיתתם, ואין המיתה מכפרת, וא"כ אכתי היה דין דבני נח דקודם מתן תורה שונה מדין בני נח שאחר כך, כיון דאז הועילה התשובה על כל פנים בצירוף המיתה, אלא דלא היה להם דין ישראל גמור לענין תשובה, והיתה התשובה צריכה לצירוף המיתה.

לע"נ הב' יקותיאל יהודה ב"ר אברהם אלעזר פערקורן ז"ל י"צ כ"ג תשרי

אברהם אבינו. אמרו חז"ל (במד"ד פרשה ב' סימן י"ב) בנוגע אברהם אבינו: בנה לו את הפונדק, והיה זן עוברים ושבים, והיה מכניס את הבריות תחת כנפי השכינה, והודיע

תולדות הרה"ק בעל החזון יחזקאל זי"ע

עולם התורה עקב בדאגה אחר מאסרו של בעל החזון יחזקאל בסיביר, שתדלנות רבה ומאמצים גדולים נעשו ע"י עסקנים שונים כדי להביא לשחרורו מוקדם ככל האפשר, גם החפץ חיים הצטרף למאמצים, ומלבד אף נהג לומר בכל יום ארבעה פרקי תהילים לשלומ. תפילות הרבים יחד עם תפילות החפץ חיים פעלו בשמים, וההשתדלות נשאה פרי, והנה הגיע ערב יוה"כ, ולתאו של החזון יחזקאל נכנס אחד מן הסוהרים ובפיו בשורת השחרור, הוא אף מסר לו כרטיס נסיעה ברכבת.

החזון יחזקאל הגיע אל תחנת הרכבת, ולהפתעתו רואה הוא מזול את מפקד מחנה המעצר, האחרון פונה אל החזון יחזקאל ושואל אותו: האם הנך עומד לנסוע ברכבת? 'כן' ענה ר' יחזקאל. 'האם אתה רב?' המשיך המפקד לשאול. 'כן' ענה אף על שאלה זו.

'הראה לי את כרטיסך!' ציוה עליו המפקד, ר' יחזקאל חשש כי הוא זומם לקחת ממנו את הכרטיס ולהשאירו כלאו בעל כרחו בתחנת הרכבת, כי למרות שהיה המפקד יהודי, הוא היה רשע מרושע, אך לא נותרה בידו ברירה והוא הראה למפקד את הכרטיס, כפי שפקד עליו. התבונן המפקד בכרטיס ואמר לו ר' יחזקאל: 'הכרטיס שקיבלת הוא לקרון בלא חימום, אם תיסע בקרון זה, לא תגיע לביתך, אתה עלול לקפוא למוות באמצע הדרך', תוך כדי דבריו הסתכל המפקד אנה ואנה לצדדים, וכאשר ראה כי אין איש, החליף לו ר' יחזקאל את הכרטיס לקרון מחומם.

ר' יחזקאל היה המום מטוב לבו של המפקד, שעד עתה הכירו כרשע ומתנכר ליהודים, על אף היותו יהודי בעצמו. המפקד לא הסתפק בהחלפת הכרטיסים, הוא אף ביקש את סליחתו של ר' יחזקאל על כל אשר עוול לו ולחבריו בסיביר, והסביר כי היה אנוס למלא אחר פקודות שניתנו לו מראשי הממשל הממונים עליו. את חסדו הגדול של המפקד עמו, הבין ר' יחזקאל רק באמצע הדרך, כאשר הוא ישב בקרון מחומם, ומהקרנות הקפואים שלצדיו היו נשלכים מידי פעם גופות של אנשים שקפאו שם למוות.

כאמור, היה זה ערב יוה"כ, והנה השמש עומדת לשקוע ור' יחזקאל לא הספיק עדיין להגיע אל ביתו, הוא ירד מן הרכבת ופנה לאחת העיירות הקטנות ושבת שם ביוה"כ. למחרת המשיך ר' יחזקאל בנסיעה לכיוון ביתו, בנסעו מאחת העיירות בליטא לוורשא, הוא פגש ברכבת את הגאון ר' אלחנן ווסרמן ה"ד. נרגשים היו הרבנים מהפגישה הפתאומית, ור' אלחנן אמר לו ר' יחזקאל: 'נכון שהשתחררת מסיביר בערב יוה"כ?' 'אכן' ענה לו ר' יחזקאל, 'אך מנין לכם כל זאת? הרי גם למשפחתי לא הספקתי לספר על דבר שחרורי' - תמה ר' יחזקאל.

'בבוקרו של ערב יוה"כ', הסביר ר' אלחנן, הלכתי עם החפץ חיים בחזור מן הישיבה, ולפתע אומר לי החפץ חיים: 'הבולשביקים לא הצליחו, עכשיו שחררו את הרב של סלוצק (הלא הוא הגאון ר' יחזקאל) מסיביר'.

אמנם לא היה בידיו של החפץ חיים לעשות מעשה ולהוציא את ר' יחזקאל מסיביר, אבל מחשבתו על ידידו הסובל, ניצבה כל העת לנגד עיניו, והוא לא פסק מלהתפלל עליו, ואף ידע ברוח קדשו את עת שחרורו.

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמתו' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורת, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה ידין'

'הביטו אל צור חוצבתם, אברהם אבינו אבי האומה האבא של כלל ישראל, בכמה נסיונות הוא עמד, ואין נלחמו עמו גם הוריו מולידיו, בהיותו קטן השתעשעו והצטעצעו בו הוריו, חבבוהו ונשקוהו ושחו בפני שכניהם את חכמתו של ילדם הנפלא, אבל כשרק הגדיל והתחיל להטיף אמרו על מציאותו של בורא העולם והשגחתו על בריותיו, מה שהיה בניגוד להשקפתם החומרית ולעסקי מסחרם בפסילי עץ ואבן, הסגירות הוריו בעצמם למלוכה והטילוהו לכבשן האש באור כשדים, ושם באותו כבשן צירף וחייל אבינו אברהם את דורותיו, את עם ישראל, עם ה' והתורה, שיש לך הזכות אחי יקר להימנות על בניו, ולאחר מכן הקריב את בנו יחידו יצחק על העקידה אשר בזכותה אנו חיים וקיימים עד היום הזה.

אח"כ הוליד יצחק את יעקב, אשר צרות רבות סבבוהו, אחיו עשוי שטם אותו ובקש להרגו, לבן הארמי רימה אותו, ניצל אותו, ובקש לגזול את כל עמלו, אבל בסופו של דבר נשאר יעקב שלם עם שנים עשר שבטי יה אשר מהם יצא עם ישראל, ובכן מי רימה את מי? אלמלא אברהם מי היה מעלה על שפתיו את שם אביו 'תרח'? אלמלא יצחק ויעקב האם היה נשאר שם וזכר לעשיו ולבן? ובמה זכה יעקב למה שזכה? בישיבתו בבית שם ועבר על התורה ועל העבודה ארבע עשרה שנה, ובנגדו שינה מעיניו שם בבית שם ועבר, הוקמה עריסת עם ישראל, ומשם נסללה הדרך להר סיני.

נעמוד קצת על מה שאירע לאמהות שמהן יצאו י"ב שבטי יה, השרשים והענפים של עם הסגולה, עם הנצח, עם ישראל חי, הקב"ה עשה את האמהות עקרות שלא יוכלו להוליד בטבע, כי התאוה לתפלתו, כך זה היה עם שרה, וכך עם רבקה ועם רחל, ורק תפלתן עקרה את עקרותן, רבקה עמדה בזוית זו והתפללה, ויצחק עמד כנגדה בזוית אחרת והתפלל, ולמה דוקא בזוית? אומר על זה רבי הלל מקאלאמי זי"ע, כי בזוית אי אפשר להסתכל לצדדים ולהסיח את הלב מהתפלה, ורק תפלה כזאת שהאדם אינה פונה בה לצדדים אלא נתון בה בכל רמ"ח אבריו וש"ס גידיו, היא התפלה המרוצה ומקובלת לפניו יתברך.

כבודו של הקב"ה בעולם, ונתן שמו על שם הקב"ה כמלאכים, ע"כ. עיין מתנות כהונה ופירוש מהרז"ו שנדחקו להסב כוונת 'ונתן שמו' על הקב"ה, שנתן שמו על שמו דאברהם. אבל כל מעיין בצדק יבין גודל הדוחק, כי כל הענין במדרש מפורש יוצא על אברהם אבינו.

ולענ"ד נראה דהכוונה דמה שאמר לו הקב"ה 'ואגדלה שמך', השתמש בזו הברכה להגדיל שמו של הקב"ה, כמבואר במדרש דלאחר שאכלו ושתו, אמר להם 'כלום משלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם', וזה פירוש 'ונתן שמו', מה שנתגדל בעיני העולם, זאת הגדולה נתן על שמו של הקב"ה, ועל כן אמר 'כמלאכים', שכל עשייתם אינו מתייחס על שמם, כי אם על הקב"ה המשלחם.

לע"נ חיה הינדל ב"ר משה יחיאל חיים וואזנר ע"ה יא"צ ה' חשוון

חילוק בין משיכה וחזקה. תניא בתוספתא (ב"ב פ"ב ה"א): המחזיק בנכסי הגר, נעל וגדר ופרץ כל שהוא, הרי זו חזקה, נעל אחד וגדר אחד אינה חזקה, נעלו שנים וגדרו שנים הרי זו חזקה.

וכתב הרמב"ן (ב"ב גג), וז"ל: יש אומרים דהכי פירושא, דהיכא דאיתו בתרי, וכל חד וחד מכיון לקנות שדה אחת בנכסי הגר, אחד נעל, ואחד גדר, לא הוי חזקה לחד מיניהו, דאתרע ליה חזקתיה דהאי בשביל האיך, ולא קנה אחד מהם כלום.

אבל היכא דנעלו שנים וגדרו שנים, אע"ג דכל חד מכיון לאחזוקי בה בכולה לנפשיה, כיון דבחדא חזקה מחזקי, לא מבטל אחד מיניהו לחבריה, שאין מין מבטל את מינו, וכל אחד ואחד קנה חצי קרקע, דכל חד וחד מסייע לחזקה דחבריה, הואיל ובחדא חזקה מחזקי.

ואם פירוש הברייתא כן, משבשתא היא, ואין לסמוך עליה, מההיא סוגיא דב"מ (דף ח: ה) גבי רוכב ומנהיג שקונין, ואע"פ שאין קנייתן שוה ואינן מבטלות זו את זו, עכ"ל.

ותירץ החזון יחזקאל קושיית הרמב"ן, דחלוקים הם אופני הקנין של חזקה ממשיכה, דמשיכה הוא מעשה קנין, לכן כששניהם עושים מעשה קנין, אע"פ שאין קנינם שוה, אינם מבטלים זה את זה, וקונים בשותפות, משום שכל אחד עשה מעשה קנין בפנ"ע. אבל חזקה אינו מעשה קנין, אלא אופן קנייתו היא רק ע"י הוראת בעלות ע"י נעל גדר ופרץ, ועי"ז מחזיקים בשדה, לכן כשכל אחד מהם עושה מעשה

חדש מבית מכון מורשת הגר"ח

כרך
חדש

moresheshagrach@gmail.com • הפצה ראשית בארץ: ספריית גיטלר • בחו"ל: עם הספר - לעווין

חזקה אחרת בפנ"ע, אין במעשיהם שום הוראת בעלות, שהרי גם השני מראה עצמו כבעלים בעת ההוא, ולכן אינם קונים עי"ז אפ"י בשותפות.

משא"כ באופן דשניהם עושים ביחד מעשה אחד של חזקה, כגון שניהם נועלים יחד, אז קונים בשותפות, דיש בזה הוראת בעלות של שותפים.

וז"ל החזון יחזקאל: אך באמת צ"ע מדוע בנעל חד וגדר חד אין כאן חזקה לחד מיניהם, ואיתרע חזקתיה דחד מחמת אידך, והיינו על כרחך משום שבקנין חזקה לא המעשה הוא העיקר, אך מה שיש במעשה שמחזיק בה היכר של קנין שיש בו ענין של בעלות, כדמוכח מהא דאיתא (ב"ב נג:) בעבד כנעני שנקנה בחזקה, דאם נעל לו לרבו מנעלו והגבירו קנאו, הרי בנעל והגבירה העבד את רבו, לא עשה הקונה שום מעשה בעבד, והעבד הנקנה הוא שעושה המעשה, אך כיון שיש במעשה העבד משום שימוש שמשמש את אדונו, הרי החזיק בו כמו רבו וקנאו.

ולפיכך בנעל אחד וגדר אחד איתרע מעשה חזקה של כל אחד ע"י מעשה חברו, שאין בפעולתו בזה שגדר, היכר של קנין שיש בו ענין של בעלות, שהרי חברו שנעל מתנהג נמי בשדה כבעלים, וכן להיפך.

אבל בנעלו שנים או גדרו שנים שכל חד וחד מסייע לחזקה דחבריה, ותרווייהו בחדא חזקה מחזקו, יש במעשה שניהם היכר של קנין שיש בו ענין של בעלות משותפת וכל אחד ואחד קנה מחצה.

ועל פי זה אין סתירה מסוגית הגמרא בב"מ להא דתני הכא 'נעל אחד וגדר אחד אינה חזקה', דשאני התם גבי רוכב ומנהיג שהקנין הוא עצם מעשה המשיכה, אין מעשה של זה מבטל מעשה של זה, ושניהם קונים אע"פ שמעשי קנינם אינם שווים.

לע"נ הגר"ח אברהם יוסף ב"ר מאיר רייזצ"ל יא"צ ה'ה' חשון

חיוב האב למול את בנו. המנ"ח (מצוה ב') נסתפק אם האב חייב למול את בנו אחר שיגדיל, ומסיק דאין לה הפסק, דעל האב מוטל לעולם אף בגדלותו, ע"ש.

והנה בדעת זקנים (פרשת תולדות עה"פ ויצא ראשון אדמוני) כתב, וז"ל: כשראהו אביו אמר עדיין לא נבלע דמו, ולא רצה למולו לח' ימים, כשעבר שנה או שנתיים וראה יצחק שלא החליף מראיתו, ידע שזו תולדתו, ואפ"ה לא מל אותו, אמר הואיל ולא מלתי אותו לשמונה כמוני, אמתין עד שיהיה בן י"ג כמו ישמעאל אחי ואמול אותו, וכשהיה בן י"ג שנה הוא עכב בעצמו ולא רצה למול, ע"כ.

וראיה מדברי הדעת זקנים לספקו של המנ"ח, דהא רואים שיצחק רצה לחכות עד שעשוי גדיל, ואם נאמר כשעובר הזמן הקטנות עובר המצוה מעל אביו למול, א"כ איך רצה יצחק אביו לבטל ממנו מצוה גדולה כזאת לימול את בנו, והא האבות הקדושים קיימו כל התורה כולה, א"כ רואים מכאן ראייה ברורה למה דמסיק המנ"ח שהמצוה אינה עוברת.

'פנים יפות' לבעל הפלא"ה

בעל הפלא"ה בהקדמה לספרו כתב, וז"ל: 'כל המעיין ועוסק בספרי, יתברך מקל עילאה, בברכת ה' הרחבה והמלאה, וינצל מכל עמל ותלאה'

ואברם בן תשעים ותשע שנים בהימולו בשר ערלתו. פירש"י כתיב 'את' בישמעאל, ובאברהם לא נאמר 'את', לפי שלא היה חסר אלא חיתוך, אבל ישמעאל הוזק לפרוע. פירוש ד'את' לרבות את, וכדאמרין בקדושין (דף נו:): 'את בשרו' לרבות עורו הטפל לבשרו. הכי נמי דרשין 'את' בשרו לרבות עור הפריעה. וצ"ל דאף שלא ניתנה פריעת מילה לאברהם, מ"מ קיימה.

וי"ל עוד, מפני שבכלל מילה זו היה נמי בכלל מילת ערלת לבבו. ושמעתי לפרש פסוק 'ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך', מפני שאות ה' של אברהם מרמז על [ה' ערלות, ב' ערלות של] האזנים, [וב' ערלות של] העינים, וראש הגויה, ולא חשיב מילת ערלת לבבו, מפני שמצאת כבר 'לבבו נאמן לפניך', [ולכן] 'ושמת שמו אברהם', אבל בישמעאל היה ג"כ מילת לבבו, והיינו דכתיב 'את' לרבות.

'אמרות טהורות' להגר"ר בנימין ב"ר לוי חדאד זצ"ל מג'רבה

כתב בהקדמת ספרו, וז"ל:

"והני מברך בברכה המשולשת בני חיי ומזוני לכל הלומד בספרי זה אפילו פעם אחת בשבוע, ברך ה' חילו להיות מוצלח בנכסיו בזכות הרבנים הנזכרים פה, יאריך ימים ושנים ביראת ה', וכל ימיו יהיה דשן ורענן וינצל מכל צרה וצוקה, אמן כן יהי רצון".

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך. אפשר לומר לפי מה שמוזכר ד'אברם' הוא כינוי להנשמה. וידוע שעיקר ביאת האדם לעוה"ז הוא לסגל מצות ומעשים טובים כדי ליהנות בזרועו לעוה"ב, ולא יאכול נהמא דכסופא. וזה שאמר 'ויאמר ה' אל אברם' היא הנשמה, לך לך להנאתך ולטובתך, 'מארצך' וממולדתך' זו ארץ החיים עולם הנשמות, 'ומבית אביך' מתחת כסא הכבוד, 'אל הארץ אשר אראך', זה עולם התחתון, כי ההליכה זו היא להנאתך ליהנות מיגיע כפיך, וכמאמר הכתוב 'גיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך'.